

מאמר

צעצועים המתאימים מגיל 6 חודשים

לימדו כיצד להתאים צעצועים לתינוקכם מגיל חצי שנה ועד גיל 12 חודשים.

מאת: יעל כץ, פסיכולוגית, מומחית לצעצועים התפתחותיים.

בחצי השנה השנייה לחייו עובר התינוק התפתחות דרמטית: מתינוק פסיבי יחסית, התלוי

לגמרי בהוריו, הוא הופך לפעיל וסקרן. לומד לבטא את רצונו בדרך לא מילולית ולגרום לכם להבינו. יכולת הניידות שלו מתפתחת ומחייבת אתכם להיכנס ל"כוננות בטיחות" בבית.

מוטוריקה גסה: התפתחות יכולת הניידות

בגיל 6-12 חודשים: מרבית בני ה-6 חודשים נשענים בבטחה על ידיהם, מרימים ראש זקוף ומתהפכים לשני הצדדים. ההתפתחויות החשובות בחצי השנה הבאה יהיו: ישיבה ללא תמיכה וזחילה. תינוקות רבים יעמדו לקראת גיל שנה, והמקדימים יתחילו ללכת. התפתחות יכולת הניידות מגבירה את תחושת העצמאות של תינוקכם, היכול עכשיו להגיע למחוז חפצו בעצמו, ואינו תלוי במבוגר.

זחילה- למה התינוק זוחל? קודם כל כי טבוע בו הדחף להתקדם ולשפר את השליטה בגופו.

ושנית- הרצון להגיע לחפץ אטרקטיבי שהוא רואה. יכולת זו, שסימניה הראשונים בגיל 5-6 חודשים- מגיעה לשיאה בערך בגיל 9-10 חודשים. עד שיגיעו לזחילה אמיתית (על ארבע), מפתחים התינוקות טכניקות התקדמות מגוונות התגלגלות, שימוש בסנטר כ- "יתד", זחילה אחורה על הגחון... עקבו אחרי טכניקות הזחילה של תינוקכם, מובטח לכם עניין ואף שעשוע.

צעצועים לעידוד זחילה- העיקרון הוא: להשתמש ברצון שלו להגיע לחפץ מסוים. אפשר להניח לפניו, לא רחוק מדי, צעצוע או חפץ שהוא אוהב. אפשר לתת לו לשחק בצעצוע שמתגלגל תוך כדי משחק. חשוב שלא יתגלגל מהר מדי, כדי לא לגרום לו לוותר.

ישיבה והליכה- כדי שתינוק יוכל לשבת ללא תמיכה- צריכים שרירי הגב העליון להתחזק דיים, ועליו למצוא את נקודת שיווי המשקל המרכזית שלו, כדי שלא ייפול לצדדים. יכולת זו מתרחשת בד"כ סביב גיל 8-10 חודשים. הישיבה (עם או בלי תמיכה), מאפשרת לשי הידיים להתפנות לחקירה ומשחק.

עמידה וראשית הליכה- רוב התינוקות נעמדים עד גיל שנה. העמידה מאפשרת להם לראות את העולם מזווית חדשה ומעניינת, תגלית המגבירה את הדחף לתרגל ולבסס את העמידה. ואז, כשהם עומדים ונתמכים בשולחן, למשל, עולה מהם הרצון לנוע לצדדים - מצב הדורש יכולת להעביר משקל מרגל לרגל. פעולה זו משמשת הכנה לשלב הבא - הליכה. רוב בני השנה מגיעים להליכה עצמאית בסביבות גיל 12-16 חודשים. בשלב הראשון הילד מרוכז כולו בהליכה. בהמשך יוכל ללכת, לעצור, להתכופף, לגרור או לדחוף צעצוע. בנוסף, לומד הפעוט לטפס על מדרגות, ולאחר שלמד לשבת באופן יציב- יהנה להתנדנד על סוס הנדנדה או לשבת ולדחוף את הבימבה שלו.

צעצועים לעידוד ההליכה- בשלב שבו לומד הילד ללכת- הליכוני דחיפה (הליכוני שהילד דוחף כדי ללכת),

כשהולך יציב- בימבה (אוטו הליכון), מוט דחיפה, צעצועי גרירה, עגלת קוביות, עגלת בובות .

מוטוריקה עדינה - השליטה על הידיים

בגיל 6-12 חודשים: התיאום המשתפר בין העין ליד, והשליטה הגוברת באצבעות כף היד, עם הסקרנות הטבועה בו גורמת לתינוק להפוך לחקרן בלתי נלאה. כל צעצוע או חפץ שתניחו בידיו- יסקרן אותו, והוא יבדוק אותו מכל צדדיו . אבל הבדיקה הראשונה תעשה...דרך הפה. אחר כך הוא ימשש אותו, יטלטל, ילחץ, ימשוך וינסה לגלות את תכונותיו .

בגיל 6-9 חודשים: לומד התינוק להשתמש בכף היד בנפרד מהזרוע, מצליח להעביר חפץ מיד ליד, או להחזיק חפץ בכל יד ולהקיש אחד בשני. יוכל להצביע באצבע המורה על חפץ. בסביבות 8-9 חודשים לומד לשמוט ולשחרר חפצים באופן מכוון, ונהנה להשליך חפצים, לשמוע את קול הנפילה ולגרום לאימא להתכופף ...

בגיל 9-12 חודשים: מתחיל להשתמש בכל אצבע בנפרד: ללחוץ על כפתורים, לאחוז חפצים ב-"אחיזת צבת" (תפיסת חפץ עם שתי אצבעות- האגודל והאצבע המורה בלבד) מעתה, כל פירור שנמצא במקרה על הרצפה יהווה אובייקט מעניין לתרגול. אחיזה חשובה זו תשמש אותו לפעולות עדינות נוספות, כמו הפיכת דף בודד בספר, השחלת חרוז ובהמשך לכתובה וציור.

צעצועים לעידוד מוטוריקה עדינה

עד גיל 9 חודשים: צעצועים מחומרים ומרקמים שונים (בדים, פלסטיק ועץ) לחקור דרך הפה. פעלולונים עם הפעלות פשוטות שמספקים פידבק אטרקטיבי, צעצועים קטנים שאפשר להרים בשתי הידיים, כמו לבני בנייה בסיסיות .

בגיל 9-12 חודשים: פעלולונים מסוגים שונים, צעצועים עם לחצנים, מייכלים עם מכסה שאפשר לפתוח, כלי נגינה פשוטים, מגדל כוסות (יודע ונהנה רק ל-"הרוס"), מגדל טבעות (יודע רק ל-"הוריד").

כדאי לדעת! התינוק מכניס כל דבר לפה- כיוון שהפה הוא האזור המפותח ביותר מבחינה עצבית. בדרך זו הוא יכול ללמוד בצורה הטובה ביותר על תכונות החפץ שבדיו: גודל, צורה, מרקם. להבין מה זה "חלק" לעומת "מחוספס", "צר" לעומת "רחב" ... תופעה זו דומיננטית עד גיל שנה לערך ואז מתחילה לדעוך .

התפתחות שכלית (קוגניטיבית)

מספר תהליכים מתרחשים בתקופה זו :
למידה בדרך של התנסות- התינוק לומד. הוא לומד בלי הרף. אך בעוד המבוגר מסוגל

ללמוד בדרך של הסקת מסקנות, ללא צורך בהתנסות פיזית, התינוק אינו מסוגל לכך .
דרך הלמידה שלו היא בדרך של התנסות. למשל, רק אם יזיז ויחקור בידיו ובפיו צעצוע
חלק או מחוספס- יוכל לדעת כי הוא כזה. לאחר גיל שנה עיקר הלמידה עוברת להתנסות
דרך הידיים, ובהמשך ללמידה בדרך של הסקת מסקנות (פירוט בהמשך)

פעולה/ תוצאה- התינוק מתחיל להבין כי יש בעולם חוקיות. תחילתה של הבנה זו , בהבנת
הקשר בין פעולה לתוצאה . התינוק מתחיל להבין, כי בכל פעם שהוא לוחץ על
כפתור, נשמע צפצוף או כשהוא מושך בחוט, מסתובב גלגל . ההצלחות גורמות לו להבין,
שהוא זה הגורם לתוצאה ומעודדות את הסקרנות הטבעית שלו. כך, הופך בן 10-
חודשים לנסיין קטן, הבודק וחוקר כל צעצוע או חפץ שהגיע לידי .

רכישת מושגים- החל מגיל שנה לערך, מתחיל הפעוט להתייחס לתכונות של חפצים ,
ולשים לב לדמיון ולשוני ביניהם (למשל: צבע או צורה). לכן חשוב להתייחס אל החפצים
שסביבו תוך התייחסות לממדים אלה. למשל "הנה קובייה כחולה... "זה ריבוע".

צעצועים מתאימים: פאזלים בסיסיים שעוסקים בצבע או בצורה, צעצועים מסוג "התאמת
צורה".

קביעות האובייקט ("קוקו")- הזיכרון המתפתח מאפשר לתינוק להתחיל להבין, שחפצים
ואנשים ממשיכים להתקיים גם כשהוא לא רואה אותם. הם נעלמים ומופיעים שוב. יכולת
זו מכונה: קביעות האובייקט. להבנה זו יש גם משמעות רגשית: התינוק מתחיל להבין שגם
כשהוא לא רואה את אימא, היא ממשיכה להתקיים ותופיע שוב. הבנה מלאה של הנושא
תושג רק, בערך בגיל שנתיים. בשנה הקרובה ובמיוחד בחצי שנה הקרובה מרבה התינוק
לתרגל תופעה זו , ולכן נהנה מאוד מתרגול חוזר ונשנה של העלמות/ הופעת חפצים-
משחקי ה- "קוקו" השונים .

צעצועים מתאימים: צעצועים עם אלמנטים של הופעה והעלמות, כמו קוביות שנעלמות בתוך
קופסה, צעצועים מסוג "חיות קופצות" קופסאות עם מכסה שניתן "להחביא" בתוכן חפצים
וכו' .

אובייקט מעבר ("רותי סמרטוטי") בתקופה זו, שבה מתחזקת ההיקשרות להורים מתקשים
תינוקות רבים להיפרד מאימא, בעיקר בלילה. הם זקוקים לחום ולרוך שלה, כדי להירגע
או להירדם. במקרים רבים, הפתרון הוא באימוץ חפץ כלשהו, בד"כ עשוי מבד , רך ונעים
למגע. חפץ זה מייצג עבורם את האיכויות האימהיות, ומהווה תחליף חלקי לאם
האמיתית. וכך, מצוידים ב- "קצת אימא"- הם מאפשרים לה לצאת מהחדר ולהירדם.
במקרים רבים חייבים לקחת חפץ זה לכל מקום אליו הולכים עם התינוק .

צעצועים מתאימים: לא ניתן לנבא איזה חפץ נבחר ל- "אובייקט המעבר". גם לא כל

הילדים זקוקים לכך. בד"כ הוא יהיה צעצוע מבד רך ונעים, בובה רכה בצבעים מרגיעים וכו"

הקשבה ודיבור

בגיל 6-9 חודשים: מתחיל להשתמש בשפה כאחד האמצעים להשגת מטרותיו. מנהל שיחות "קשקוש" ממושכות עם מבוגרים. משמיע צליל, ממתין עד שמקשיבים לו ועונה. רוב הצלילים בעלי הברה אחת. הקולות והצלילים שהוא משמיע ברורים יותר ומכוונים: "אימי", "איה", "דאדא".

בגיל 9-12 חודשים: בד"כ מופיעה המילה הראשונה "דיבור" נעשה מורכב יותר, וכולל שורה ארוכה של הברות. הוא מתחיל להטות ולשנות את הדגש (משמיע צלילים דמויי שאלות, קריאות וכו'). מתחיל לקשר בין הצלילים למקור למשל, לקשור בין נביחה וכלב), ומתחיל להשתמש בצליל קבוע כשהוא מתייחס לחפץ מסוים. בד"כ מופיעה המילה הראשונה. מהי מילה? למילה תחשב הברה או הברות שהילד מצמיד באופן עקבי לחפץ מסוים. למשל 'דור' לכדור.

לסיכום, בתקופה זו, שבה רוכש הילד את יכולת הניידות. מונע ע"י תחושת העצמאות החדשה, הוא מתרחק כדי לחקור את סביבתו, אך מקפיד להישאר בטווח ראייה מהוריו, שומר על מרחק בטוח מהם. במקביל, מתפתחת הבנתו

שביכולתו לגרום לדברים לקרות (פעולה/תוצאה) - כל אלה מביאים לסקרנות פעילה. התינוק הפעלתן זוחל בכל הבית, חוקר את כל חדריו ופינותיו. בהמשך, הולך, מטפס, רץ... פעלתנות שגורמת במקרים רבים, לקושי להתרכז למשך יותר ממספר דקות בצעצוע אחד, ומכריח אתכם, ההורים, למצוא דרכים יצירתיות יותר להעסיקו.